

Thomas Wally je rakouský skladatel, houslista a učitel historických kompozičních technik na Universität für Musik und darstellende Kunst ve Vídni. Během své kompoziční kariéry získal četné ceny a stipendia, jako je například cena Toru Takemitsu, Tokio 2015.

Capriccio (III) giocoso, crudele e un poco amabile pro Hugo Wolf Quartet, bylo napsáno na jaře 2012. Je to třetí kompozice v neustále se rozrůstající sérii skladeb, z nichž všechny mají své kořeny v díle napsaném v r. 2008 pro Ensemble Wiener Collage s názvem *meer, teich, schwefelquelle* (moře, rybník, sirný pramen). V té době si přál Ensemble Wiener Collage dílo inspirované Strindbergem. V knize *Der Andere Strindberg* jsem narazil na pasáž, kde Strindberg popisuje svůj způsob malby. „Inspirován Strindbergovým neomezeným přístupem k bílému plátnu, kvazi improvizacním aktem malby, možností reinterpretace toho, co jsem sám vytvořil, ponecháním výsledku otevřeným, rozhodl jsem se přijmout tento způsob práce. Byl to můj Strindbergův odkaz, a tento způsob práce mám také více či méně aplikován na všechna capriccia. Konkrétně to znamená: téměř žádné skici, ale od první minuty komponování ve spontánních impulzech. Jednoduše by se dalo říci: největší možná svoboda volby pro každou jednotlivou notu; bezkonceptnost jako koncept. Tento způsob kompozice je založen na dvojím posunu paradigmatu. V prvních tvůrčích letech pro mě byly ‚velká myšlenka‘ a honba za dokonalostí důležitými hybateli, ale od roku 2008 ustoupily ‚lásce k detailu‘ a snaze o kompoziční svobodu a spontánnost.“

8. 10. 2021

**kostel sv. Vavřince, Hellichova 18, Praha
19.30 h**



parallel aspects

Sofia Gubaidulina

String quartet No. 3 (1987)

Michaela Pálka Plachká

Paralelní aspekty (2020) / *premiéra*

Bent Sørensen

Adieu – String quartet No. 2 (1986)

Jiří Lukeš

Aproximace (2011)

Thomas Wally

Capriccio (III) giocoso, crudele e un poco amabile (2012)

ensemble LUX

LOUISE CHISSON :: housle

THOMAS WALLY :: housle

NORA ROMANOFF :: viola

MARA ACHLEITNER :: violoncello

koordinátor dramaturgie: Tomáš Pálka

Konvergence děkuje svým podporovatelům:



Ensemble LUX se sídlem ve Vídni v Rakousku je smyčcové kvarteto zaměřené především na propagaci současné komorní hudby. Repertoár kvarteta zahrnuje moderní klasiku, milníky kompozice druhé poloviny 20. století a nejnovější soudobé skladby. Soubor LUX byl oceněn za „mimořádnou virtuozitu“ (Bregenzer Festspiele) a „schopnost a upřímnost“ (DrehpunktKultur Salzburg). Současné umění prezentuje po celé Evropě. Více o ansámblu: <http://www.ensemblelux.at/>

Sofia Gubaidulina se narodila v Čistopolu v Tatarské republice a studovala v Kazani a poté na Moskevské konzervatoři. Na konzervatoři nezapomněla na svůj původ a dokonce si i přes intenzivní využití etnické hudební kultury uchovala avantgardní nezávislost, a setkala se tak s odporem úřadů. Dimitrij Šostakovič sympatizoval s jejím přístupem a do značné míry díky podpoře Gidona Kremera získala její díla ocenění i na druhé straně železné opony. Sama skladatelka mohla poprvé cestovat na Západ v roce 1986, aby se zúčastnila festivalu komorní hudby Lockenhaus. Četné skladby Sofie Gubaiduliny obsahují „záchytné body“, které více či méně jasně poukazují na náboženský, mystický nebo filozofický obsah.

„Jako skladatele mě zajímají především odlišnosti: zda je tón vytvářen dotýkáním se strun prsty (senza arco, con le dita) nebo pizzicato, zda jsou do tohoto procesu zapojeny obě ruce, nebo pouze levá ruka, zda struny přijdou v důsledku pizzicata do kontaktu s hmatníkem, zda je do pizzicata zapojena levá ruka, nebo tento efekt vyvolává pouze pravá ruka bez stisknutí strun.“ To zní jako prohlášení programových technik IRCAM. Jde však ve skutečnosti o výňatek z komentáře S. Gubaiduliny k jejímu **smyčcovému kvartetu č. 3**. Kvartet je vzrušující nejen díky rozmanitým zbarvením pizzicata a flageoletům, které nenápadně doplňují atmosféru svými křehkými vibracemi, ale také díky metrickým výkyvům.

Michaela Pálka Plachká studovala na Janáčkově konzervatoři v Ostravě, dále obor kompozice na AMU v Praze u Prof. Juraje Filase. V rámci studia absolvovala stáž na Universität der Musik und darstellende Kunst ve Vídni a zúčastnila se dalších mezinárodních kompozičních kurzů. V roce 2018 dokončila postgraduální studium na AMU v Praze u M. Rataje. Ve svých skladbách se nechává inspirovat literaturou i výtvarným uměním. Zajímavým obohacením pro její tvorbu je v poslední době také práce s lidmi, s energií, vnímání různých dimenzí světa a bytí a cyklická povaha života.

Co je povahou všech věcí? Co je povahou nás samotných? Je jí neustálá dualita, protikladnost, nebo naopak jednota, jednotící princip? Dimenze, ve kterých žijeme, existují současně – paralelně. Možná proto zažíváme denně protikladné a přesto **Paralelní aspekty** téhož. „V této skladbě nechávám projevit to, co ke mně přišlo bez nutkové potřeby přetvořit hudební materiál do určité podoby. Nechávám projevit to, co je. To, co se chce samo projevit.“ Skladba je věnována ensemble LUX z Vídně, který ho uvede v premiéře.

Norský skladatel **Bent Sørensen** získal hudební vzdělání mimo jiné od Per Nørgård a Ib Nørholm. Jeho originalita, představitost a technické schopnosti byly chváleny dlouho před jeho zásadním průlomem v polovině 80. let. A první smyčcové kvarteto *Alman* (1984) spolu s dalšími třemi kvartety *Adieu* (1986), *Angels' Music* (1988) a *Schrie und Melancholie* (1994) jsou stále považovány za jeho nejdůležitější díla. Sørensenova hudba není recyklována; v žádném případě nespolehá na žlutnoucí stránky dějin. Jeho hudební jazyk je nepopíratelně současný, esteticky i technicky. Zdá se však, že hudba je prostoupena vzpomínkami, moudrostí a zkušeností. Je to mihotavý, třpytivý svět, kde se zdá, že věci zmizí při sebemenším dotyku.

„Pomalá, jakoby ‚sborová‘ hudba, která iniciovala **Adieu** (*String quartet No.2*), byla výsledkem obrazu nebo téměř snu, který jsem měl. Aniž bych byl schopen vysvětlit proč, představoval jsem si něco jako pohřební průvod lidí, možná středověkých mnichů, kteří měli velké šedé pláště s bílými kuklami na hlavách.“ Název je částečně komentářem k tomuto pohřebnímu průvodu, ale je také používán, protože dílo je rozděleno třemi pomalu stoupajícími glissandy, druhem „farewell glissandi“, které „odstraňují“ právě probíhající hudbu. První pohlcující glissando je měkké a narušuje jak pomalé pohřební chorály, tak rozrušené figury v první polovině dílu. Druhé glissando je dáno pouze violoncellu a vynořuje se z elegických melodií ve střední části. Třetí a „konečné“ glissando je intenzivní a vzrušující a připravuje posluchače na konec kompozice. Tento konec se zabývá především vztahem rychle-pomalou, který se proměňuje až ve zvrhlost: hudba se zrychluje a zrychluje, dokud není tak rychlá, že najednou začne být pomalá, ve skutečnosti tak pomalá, že je velmi rychle schopná znovu se stát extrémně rychlou...

Jiří Lukeš studoval na Pražské konzervatoři skladbu a akordeon, na HAMU v Praze skladbu ve třídě Ivany Loudové. Několik let spolupracuje se skladateli při vzniku nových skladeb pro akordeon. V poslední době se zaměřuje na intermediální projekty. Jeho skladby zazněly na koncertech a festivalech v ČR, Evropě, Japonsku, Číně. V roce 2014 vysílala rozhlasová stanice Radio Beograd pořad věnovaný jeho akordeonové tvorbě. V loňském roce se podílel na realizaci kompletní nahrávky akordeonového díla Petra Fialy.

Smyčcový kvartet č. 2 **Aproximace** vznikl v době mého studia na HAMU v Praze v roce 2011. „Při zpětném pohledu to byla pro mne doba vstřebávání mnoha tvůrčích impulzů, jejich následné selekce a v určitých případech pak jejich adaptace. V mém pojetí znamená termín aproximace přiblížení se věrnému vyjádření vlastní představy zvukovosti kvartetu. Od začátku jsem měl jasno o první třetině skladby, tedy velmi pomalu se proměňující statické ploše využívající postupnou transformaci palindromatické řady pomocí přeskupování tónů mezi jejími dvěma polovinami. Na tuto první část pak navazuje několik dalších, převážně kineticky pojatých kontrastních ploch, využívajících podobné hudební struktury ve všech hlasech tak, aby bylo dosaženo určité zvukové jednoty.“